

Agro-Nieuwsbrief

Uitgave: januari 2020

Stikstof Nieuwsbrief

Met de uitspraak van de Raad van State kwam er eind mei 2019 een plotseling einde aan de verlening van natuurvergunningen. De stikstofcrisis veroorzaakte veel onzekerheid, zowel binnen als buiten de agrarische sector. Op de valreep van 2019 is er de nodige beweging gekomen in het stikstofdossier. Op 10 december 2019 hebben de verschillende provincies, waarvan de provincie Friesland onder voorbehoud, ingestemd met de nieuwe beleidsregels voor intern en extern salderen. Deze regels zijn na publicatie op 12 december in werking getreden. In de Kamerbrief van 16 december 2019 heeft het kabinet nogmaals toegezegd dat de PAS-meldingen in 2020 worden gelegaliseerd. Middels deze Nieuwsbrief informeren wij u over de belangrijkste aandachtspunten voor de veehouderijbedrijven.

Er komen de volgende onderwerpen aan bod:

- Legalisatie PAS-meldingen;
- Bedrijven zonder natuurvergunning of melding;
- Bedrijven met een onherroepelijke vergunning;
- Intern salderen;
- Extern salderen;
- Veel gestelde vragen en antwoorden.

Legalisatie PAS-meldingen

Binnen het Programma Aanpak Stikstof (PAS) waren activiteiten met een beperkte emissietoename uitgezonderd van de natuurvergunningplicht. Vooral op grotere afstand van de beschermde Natura 2000-gebieden konden veehouderijen meestal volstaan met een PAS-melding, omdat de berekende depositie onder de grenswaarde van 1 mol/ha/jaar bleef. Juist deze meldingen zijn door de Raad van State in de uitspraak op 29 mei 2019 ongeldig verklaard. Het Ministerie heeft toegezegd dat PAS-meldingen kunnen worden gelegaliseerd als er op 29 mei 2019 (de datum van de PAS-uitspraak) sprake was van een de volgende situaties:

- het project was volledig gerealiseerd, installaties, gebouwen en infrastructuur en dergelijke waren opgericht;
- het project was nog niet volledig gerealiseerd, maar de initiatiefnemer had wel aantoonbaar stappen gezet met het oog op volledige realisatie;
- het project was nog niet gestart, maar daarvoor waren al wel aantoonbaar onomkeerbare, significante investeringsverplichtingen aangegaan.

Doorslaggevend voor legalisatie is de realisatie van de gemelde nieuwe activiteiten. Zijn de extra stalplaatsen gerealiseerd volgens de PAS-melding? Of zijn er tenminste onomkeerbare verplichtingen aangegaan? Zo niet, dan valt het bedrijf terug op de oude situatie vóór de melding. Als de bedrijfsuitbreiding wel is gerealiseerd, doet het bedrijf mee met legalisatie. De provincies zijn vervolgens aan zet om dit juridisch uit te werken in de gebiedsplannen.

Bedrijven zonder natuurvergunning of PAS-melding

Een deel van de bedrijven was onder de PAS niet vergunning- of meldingplichtig. Dit gold voor activiteiten waarvan de uitstoot lager was dan 0,05 mol/ha/jaar. Deze bedrijven moeten door het wegvallen van de PAS alsnog een natuurvergunning aanvragen.

Bedrijven die geen natuurvergunning hebben, vallen terug op een referentie uit het verleden. Deze referentie wordt gebaseerd op de stikstofdepositie van het aantal dieren dat op basis van een Melding of een Milieuvergunning gehouden mocht worden op de datum waarop een Natura-2000 gebied is aangewezen. Voor de Natura-2000 gebieden gelden de volgende aanwijsdata:

- 7 december 2004 voor Habitatrictlijngebieden, of latere aanwijsdatum
- 10 juni 1994 voor Vogelrichtlijngebieden, of latere aanwijsdatum

Als een bedrijf na de aanwijsdatum het aantal dieren heeft uitgebreid, zonder toepassing van een emissiereducerend stalsysteem, is interne of externe saldering nodig om een vergunning aan te kunnen vragen.

Bedrijven met een natuurvergunning

Bedrijven met een onherroepelijke natuurvergunning, die nog niet is gerealiseerd, kunnen deze nog gewoon benutten, mits wordt voldaan aan Besluit emissiearme huisvesting (BeH). De latente ruimte van een veehouderij kan onder voorwaarden nog worden benut:

- a. Het vergunde stalsysteem voldoet aan de maximale emissiewaarden voor nieuwe stallen vanaf 1-1-2018 in kolom C voor melkkoeien 8,6 kg NH₃/dier/jaar en kolom B voor varkens en kippen (1,5 kg NH₃/varken/jaar; 0,068 kg NH₃/hen/jaar): de vergunde stal kan nog steeds gerealiseerd worden.
- b. Het vergunde stalsysteem voldoet niet aan de actuele emissiewaarde, maar is wel aangevraagd met een emissiearme techniek: er kan een nieuwe natuurvergunning worden aangevraagd met een verder reducerende techniek.

Conclusie: bedrijven met een natuurvergunning die nog niet is gerealiseerd, zijn de latente ruimte niet kwijt, tenzij een niet-reducerend stalsysteem is vergund.

Voorbeeld 1: bedrijf A heeft een natuurvergunning voor een melkveestal met een traditionele roostervloer voor 120 melkkoeien (13 kg NH₃/dier/jaar). Dit stalsysteem mag sinds 1 juli 2015 niet meer in nieuwe melkveestallen worden toegepast. Een nieuwe natuurvergunning voor een emissiearm stalsysteem is nodig, waarbij de latente ruimte in de vergunning vervalst.

Voorbeeld 2: bedrijf B heeft een natuurvergunning voor een nieuwe stal voor 2.500 vleesvarkens met een emissiefactor van 1,6 kg NH₃/dier/jaar. De stal is nog niet gerealiseerd en voldoet niet aan de actuele emissiewaarde van 1,5 kg NH₃ uit Kolom B van Besluit emissiearme huisvesting. De natuurvergunning kan opnieuw worden aangevraagd met interne saldering, waarbij binnen het vergunde plafond het aantal dieren nog kan worden uitgebreid.

Intern salderen

Voor wijzigingen in de bedrijfssituatie kan er intern of extern gesaldeerd worden. Bij intern salderen mag de stikstofdepositie op de bedrijfslocatie niet toenemen ten opzichte van de vergunde situatie. Voorbeeld: een stal voor circa 70 melkkoeien met een traditionele roostervloer (emissiefactor: 13 kg NH₃/koe/jaar) kan met intern salderen worden omgezet naar een stal met circa 120 koeien voorzien van een emissiearme vloer (6 kg NH₃/koe/jaar).

De regels voor intern salderen zijn in overleg met het Ministerie op enkele punten versoepeld. Op 13 december 2019 zijn de nieuwe beleidsregels voor intern en extern salderen in werking getreden. Bij intern salderen is de koppeling met dierrechten losgelaten en wordt ook niet langer teruggerekend naar de actuele emissienormen in Besluit emissiearme huisvesting.

Besluit emissiearme huisvesting

In deze nieuwsbrief wordt verwezen naar Besluit emissiearme huisvesting (BeH). In dit besluit wordt de ammoniakemissie op dierniveau geregeld, terwijl in de natuurvergunning op bedrijfsniveau het emissieplafond wordt vastgelegd. Het BeH is op 1 april 2008 in werking getreden en geeft de emissienormen, waar ieder bedrijf met melkkoeien, varkens of kippen aan moet voldoen. Vanaf de inwerkingtreding zijn vooral bedrijven met varkens en pluimvee aan strengere emissienormen gehouden. Varkens- of pluimveehouders die niet investeerden in emissiearme staltechnieken, konden meedoen met het Actieplan Ammoniak veehouderij onder voorwaarde dat zij zouden stoppen met hun varkens- of pluimveetak per 1-1-2020.

Voor melkvee golden voor bestaande stallen tot 1 juli 2015 soepeler normen. Voor nieuwe melkveestallen zijn de normen in fasen aangescherpt, met vanaf 1 januari 2018 een maximale emissie van 8,6 kg NH₃/koe/jaar.

Voor intern salderen mag in principe alleen gebruik worden gemaakt van gerealiseerde stalcapaciteit, dus alleen de emissies uit gebouwen die onafgebroken in gebruik zijn geweest of zonder externe toestemming weer in gebruik zijn te nemen. In de beleidsregel worden op deze hoofdregel drie uitzonderingen gemaakt. Een niet-gerealiseerde stal mag wel meegerekend worden, als aantoonbaar stappen zijn gezet met oog op realisatie, onomkeerbare investeringsverplichtingen zijn aangegaan, of de vergunde stal was al voorzien van een emissiereducerende techniek en in een nieuwe aanvraag wordt nog verder gereduceerd.

Extern salderen

Als intern salderen geen optie is, kan extern salderen mogelijkheden bieden. Bij extern salderen draagt een afbouwend bedrijf ammoniakrechten over aan een bedrijf dat wil uitbreiden. De regels voor extern salderen komen grotendeels overeen met intern salderen. Ook bij extern salderen geldt dat de stikstofdepositie in totaliteit niet mag toenemen. Bij het bedrijf dat saldo overdraagt, wordt de natuurvergunning (deels) ingetrokken. Van de overgedragen emissierechten wordt 30% afgeroomd, zodat nog 70% kan worden benut door het overnemende bedrijf.

Voor extern salderen geldt dat alleen gebruik gemaakt mag worden van gerealiseerde capaciteit, hier gelden niet de uitzonderingen zoals bij intern salderen. Bedrijven die meedoen aan de Subsidieregeling Sanering varkenshouderij en de stoppersregeling Actieplan Ammoniak Veehouderij zijn uitgesloten van de mogelijkheid van extern salderen. Zij kunnen hun 'vrijkomende' ammoniakrechten dus niet verkopen.

Op dit moment kan nog geen natuurvergunning worden verleend aan bedrijven die extern willen salderen met een bedrijf dat op 4 oktober 2019 over dier- of fosfaatrechten beschikte. Dit in afwachting van kabinetsbeleid over de koppeling tussen dierrechten en extern salderen. Men verwacht uiterlijk 1 februari dit jaar daarover meer duidelijkheid.

Veel gestelde vragen en antwoorden

Ik heb de natuurvergunning voor ons bedrijf met 120 melkkoeien nog niet volledig benut. Kan ik de latente ruimte nog gebruiken voor verlenging van de stal?

Ja, mits het vergunde stalsysteem voldoet aan de maximale emissiewaarde van 8,6 kg NH₃/koe/jaar.

Onze natuurvergunning is verleend in 2014, is deze nog rechtsgeldig?

Ja, de vergunning is verleend voordat de PAS van kracht werd per 1 juli 2015. Of u de vergunning nog kunt gebruiken hangt af van het vergunde stalsysteem. Als het stalsysteem voldoet aan de actuele emissiewaarde kunt u de stal nog bouwen. Voldoet het stalsysteem niet, kunt u mogelijk nog intern salderen.

Hoe weet ik of in onze situatie alleen een PAS-melding is gedaan?

Voor een natuurvergunning is een formeel besluit nodig van de provincie. Voor een PAS-melding is een aanvraag ingediend voor de gewenste uitbreidingsruimte en heeft de provincie binnen de PAS deze ruimte gereserveerd. Hiervan heeft uw adviseur een bevestiging ontvangen vanuit het Aerius Register

Ons schapenbedrijf heeft geen natuurvergunning, omdat we ervan uitgingen dat dat niet nodig was. Moeten we nu alsnog een vergunning aanvragen?

Ja, mogelijk bent u vergunningplichtig nu de PAS buiten werking is. Onder de PAS had u waarschijnlijk recht op een vrijstelling, maar met de huidige beleidsregels is elke activiteit met een depositie groter dan 0,00 mol NH₃/ha/jaar vergunningplichtig. Met een berekening in Aerius kan worden vastgesteld hoe groot de depositie op de Natura-2000 gebieden in uw regio is.

Ik ben gestopt met de vleesvarkenstak en deed met mijn bedrijf mee met de Stoppersregeling. Kan ik de rechten gebruiken voor de uitbreiding van het aantal melkvee op mijn bedrijf?

Ja, u kunt de vrijkomende ammoniakrechten via intern salderen gebruiken voor uitbreiding van het aantal melkkoeien op uw bedrijf.

Kan ik mijn ammoniakrechten verkopen als ik meedoe met de Subsidieregeling sanering varkenshouderij?

Nee, als u definitief besluit om mee te doen met deze Regeling komen de ammoniakrechten van de varkens te vervallen.

Mijn varkensbedrijf voldoet aan de maximale emissiewaarden uit het Besluit emissiearme huisvesting. Door de investering in een luchtwasser wordt een deel van de vergunde stikstofemissie niet benut. Mag ik het niet benutte deel gebruiken om intern of extern te salderen?

Ja, u kunt het onbenutte deel zowel intern als extern salderen. De natuurvergunning voor het bedrijf zal bij extern salderen deels worden ingetrokken.

Wordt extern salderen beoordeeld per provincie of mag een overdracht van stikstof-emissie over provinciegrenzen heen beoordeeld worden?

Voor extern salderen is het niet nodig dat de verworven stikstof-emissie uit dezelfde provincie komt. De natuurvergunning wordt door één provincie verleend. De provincie waarin het ontvangende bedrijf is gevestigd, is het bevoegd gezag om de vergunning te verlenen. Er hoeft niet in meer dan één provincie een vergunning aangevraagd te worden.

Welke ammoniak is het meest waardevol voor mijn bedrijf?

Verworven ammoniak wordt voor maximaal 70% bijgeschreven op de vergunning van de verwerver. Dit geldt alleen voor emissierechten die afkomstig zijn van een locatie tussen het verwervende bedrijf en het Natura-2000 gebied. Rechten die naar het Natura-2000 gebied worden verplaatst (naar de verwerver) mogen niet leiden tot een hogere depositie op het Natura-2000 gebied en zullen dus qua emissie extra gereduceerd moeten worden en zijn daarom voor de verwerver minder waard.

Mijn natuurvergunning is op basis van intern salderen en een stalsysteem met een lagere ammoniakemissie. Naar nu blijkt is de werkelijke emissie hoger. Er heeft geen passende beoordeling plaatsgevonden. Loop ik het risico dat de vergunning komt te vervallen?

Bij onherroepelijke vergunningen zal dit geen consequenties hebben. Voor nieuwe aanvragen moet rekening gehouden worden met een hogere emissiewaarde op de RAV-lijst.

Op basis van een Verklaring van geen bezwaar is door de gemeente een omgevingsvergunning afgegeven voor de realisatie van een jongveestal op mijn bedrijf. Heb ik nu een vergunning of is dit een melding die nog gelegaliseerd moet worden?

Dit geldt als een gewone natuurvergunning.

Op basis van een melding is op mijn bedrijf een werktuigenberging met een gering aantal extra dierplaatsen gerealiseerd. Is het verstandig om deze plaatsen nu leeg te laten, om daarmee deze uitbreiding makkelijker te laten legaliseren?

Nu er sprake is van realisatie ligt het voor de hand dat deze situatie in aanmerking komt voor legalisatie. Met realisatie voldoet het bedrijf aan de gestelde voorwaarde voor legalisatie.

Ik heb begrepen dat bij de aanvraag en beoordeling van een natuurvergunning ook de stikstofemissie van vervoersbewegingen moeten worden meegenomen. Dit is in mijn huidige vergunning niet gebeurd. Betekent dit dat er bij mijn vergunning geen sprake is van een passende beoordeling en deze mogelijk vervalt?

Dit lijkt ons niet aan de orde. Er is nu sprake van een geldige natuurvergunning voor het houden van dieren. Als er een aanvullende vergunning nodig is voor vervoersbewegingen, zal het bevoegd gezag u op de hoogte stellen.

Mijn buurman wil mijn varkensbedrijf graag overnemen om uit te breiden met zijn pluimvee. De afstand is minder dan 100 meter. Hij wil dan op zijn eigen locatie uitbreiden en de varkens beëindigen. Kan hij door mijn bedrijf over te nemen de vergunning toevoegen aan zijn bedrijf en via intern salderen zijn bedrijf uitbreiden of moet hij een andere route bewandelen?

Er zal sprake zijn van twee natuurvergunningen, waardoor alleen de optie extern salderen tot de mogelijkheden behoort. Een alternatief zou kunnen zijn dat er een pluimveebedrijf op de varkenslocatie gerealiseerd wordt. Dan is de optie van intern salderen wel beschikbaar.

Uit de kringloopwijzer blijkt dat er een sterke relatie is tussen voerbenutting en emissie van ammoniak. Mag je op basis van een lagere emissie door voermaatregelen intern salderen?

Nee, managementmaatregelen leiden niet tot een andere beoordeling op de RAV-lijst. Hierop is momenteel nog één uitzondering: beweiden. De emissiereducerende maatregel op basis van een ureumgehalte lager dan 20 is met het vervallen van de PAS ook niet meer als managementmaatregel beschikbaar.

RVO past bij varkens, kippen en vleeskalveren een zogenaamde stikstofgatberekening toe. Hiermee toont RVO volgens mij aan dat de wettelijke emissienormen onjuist zijn. Mag je deze extra ruimte benutten voor intern salderen als ik luchtwassers ga toepassen?

Nee, ook hiervoor geldt dat managementmaatregelen geen invloed hebben op de beoordeling.

Uit mijn mestboekhouding blijkt al jaren dat de stalemissie van mijn rundvee veel groter is dan RVO in de forfaits aanhoudt. Ik heb daarom ook over die jaren een BEX-berekening gemaakt waaruit hetzelfde blijkt. Hiermee heb ik aangetoond dat de ammoniakemissie veel groter is dan waar de wetgever vanuit gaat. Mag ik deze ruimte benutten voor intern of extern salderen?

Nee, ook hiervoor geldt dat managementmaatregelen geen invloed hebben op de beoordeling. De RAV-lijst is vooralsnog leidend.

Met onze Agro-Nieuwsbrief willen wij u op de hoogte houden van de ontwikkelingen die mogelijk uw bedrijf raken. Wij hebben aan de samenstelling de grootst mogelijke zorg besteed.

Wij aanvaarden echter geen aansprakelijkheid voor niet (meer) juiste informatie. Wilt u op basis van deze informatie actie ondernemen, dan is nader advies noodzakelijk. Voor een dergelijk advies kunt u een afspraak met ons maken. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enigerlei wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere wijze, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.